

EL MÓN ARABOMUSULMÀ CONTEMPORANI¹

Assignatura d'Universitat

Codi: 25375

Professor: Francesc Espinet (grup 1)

Curs 2002-2003 (primer quadrimestre)

Número de crèdits: 5

PROGRAMA

INTRODUCCIÓ. El món àrab-musulmà. Geografia física. Els éssers humans. Etnies i religions. L'islam.

I.- El segle XIX.

A.- L'Imperi otomà i la seva descomposició. El cas egipci. Orient mitjà i Asia central: penetració russa i britànica.

B.- La penetració europea al Magrib: francesos i espanyols al Sàhara, Marroc, Algèria i Tunísia.

C.- Els inicis de la renaixença cultural (nahda) i el nacionalisme àrabs.

II.- El segle XX.

A.- *El Maixriq, de la primera a la segona guerra mundial.* Turcs, àrabs, jueus i europeus; les minories religioses i ètniques; la independència formal egípcia.

B.- *El Magrib, de la primera guerra mundial a la vetlla de la descolonització.* El cas libi, darrera penetració europea a la zona: colonialisme i feixisme.

C.- *Els grans temes del món àrab-musulmà actual.* Descolonització i modernització. Nacionalisme, panarabisme, panislamisme. El petroli. Fonamentalisme, integritisme, islamisme? La dona a la umma.

D.- *Maixriq i Orient Mitjà, 1945-1995.* a) l'Àsia central, dels soviets a les independències; b) Afganistan i Pakistan, de la tutela britànica a l'islamisme; c) Iran, del xa als aiatollahs; d) els règims baasistes de Síria i Iraq, fins a la postguerra del Golf; e) Turquia, entre l'islam i el laïcisme, entre l'exèrcit i la societat civil; f) la qüestió kurda; g) les monarquies tradicionals (Jordània i Aràbia saudita), els emirats del Golf i el(s) Iemen(s); h) La libanització del Líban; i) Palestina i Israel, a l'ull de l'huracà.

E.- *Africa arabo-islàmica, de la descolonització a l'actualitat.* a) Egipte, del nasserisme a l'islamisme; b) Líbia, de la independència a la revolució (**El llibre verd**); c) la Tunísia del neo-destur; d) Algèria, del FLN al FIS; e) el regne del Marroc, de Muhammad V a Hassan II; f) El retard de Mauritània i el Sàhara occidental de la RASD; g) la qüestió berèber; h) l'islam a la riba (sahel) sud del desert (sahra); i) La Unió del Magrib àrab.

BIBLIOGRAFIA SUCCINTA

- AADD, *The Cambridge history of Islam*, Cambridge, CUP, 1971-1978, 2 vols.
- AADD, *The Middle East and North Africa*, 1996, L, Europa Publications, 1997.
- Ageron, Charles Robert, *Histoire de l'Algérie contemporaine, 1830-1988*, París, PUF, 1990.
- Al-Sadawi, Nawal, *La cara desnuda de la mujer árabe*, M, Horas y Horas la editorial, 1991.
- Balta, Paul; i Rulleau, Claudine, *Le Grand Maghreb. Des indépendences à l'an 2000*, P/Alger, La découverte/Laphomic, 1990. (Hi ha tr. espanyola.)
- Burgat, François, *El islamismo cara a cara*, Barcelona, Bellaterra, 1996.
- Camps, Gabriel, *Los bereberes. De la orilla del Mediterráneo al límite meridional del Sáhara*, B, CIDOB/Icaria, 1998.
- Carré, Olivier, *L'Orient arabe aujourd'hui*, Brussel.les, Complexe, 1991.
- Corm, Georges, *Le Proche-Orient éclaté*, P, Gallimard, 1991-1997, 2 vols.
- Delcambre, Anne-Marie, *Mahoma. La voz de Alá*, Madrid, Aguilar, 1989.
- Djaït, Hichem, *Europa y el islam*, Madrid, Libertarias, 1991.
- Duret, Alain, *Oriente Medio. Crisis y desafíos*, Barcelona, Salvat, 1995.
- Elias, Elias Hanna, *La presse arabe*, P, Maisonneuve & Larose, 1993.
- Epalka, Mikel de; i Equip CIDOB, *L'Islam d'avui, de demà i de sempre*, B, Centre d'estudis de temes contemporanis/ Enciclopèdia catalana, 1994.
- Espinet, Francesc (ed.), *La religió de l'Alcorà i altres assaigs*, Bellaterra, UAB, 1997.
- Ganiage, Jean, *Histoire contemporaine du Magreb, de 1830 à nos jours*, P, Fayard, 1994.
- Gellner, E., *La sociedad musulmana*, México, FCE, 1986.
- Gresh, Alain i Vidal, Dominique, *Les cent portes du Proche Orient*, P, Autrement, 1992.
- Hernando, Miguel; i López García, Bernabé (eds.), *Sistemas políticos del Magreb actual*, Madrid, Mapfre, 1996.
- Hourani, Albert, *Historia de los pueblos árabes*; B, Ariel, 1992.
- Issawi, Charles P., *An economic history of the Middle East and North Africa*, NY, Columbia UP, 1982.
- Julien, Charles-André, *Histoire de l'Afrique du Nord*, P, Payot, 1986 (reed.), 2 vols.
- Kepel, Gilles, *Faraón y el Profeta*, B, Muchnik, 1988.
- Khader, Bichara, *Europa y el Gran Magreb*, Barcelona, Paulino Torres, 1992.
- Lacoste, Camille i Yves (eds.), *L'état du Maghreb*, P, La découverte, 1991.
- “, *Maghreb. Peuples et civilisations*, París, La découverte, 1995.
- Laroui, Abdallah, *Marruecos: islam y nacionalismo*, M, Mapfre, 1994.
- Lapidus, Ira M., *A History of islamic societies*, Cambridge, CUP, 1990. 1ª ed. 1988.
- Laroui, Abdallah, *L'histoire du Maghreb. Un essai de synthèse*, P, Maspero, 1970.
- Lemarchand, Philippe (ed), *Atlas géographique du Moyen Orient et du Monde Arabe*, Brussel.les, Complexe, 1993.
- Lewis, Bernard (ed), *The world of Islam. Faith, people, culture*, L, Thames and Hudson, 1992. (Hi ha tr. esp.)
- López García, Bernabé, *Política y movimientos sociales en el Maghreb*, M, CIS-Siglo XXI, 1989.
- “, *El mundo arabo-islámico contemporáneo. Una historia política*, M, Síntesis, 1997.

- López García, B., Martín, G. y Larramundi, M.H. de, *Elecciones, participación y transiciones políticas en el Norte de Africa*, M, Agencia española de cooperación internacional, 1991.
- Mansfield, Peter, *A history of the Middle East*, Harmondsworth, Penguin Books, 1992.
- Manyer, Josep, *Quan l'Islam truca a la porta. Per a una aproximació cultural als musulmans de Catalunya*, Barcelona, Fundació Serveis de cultura popular/Alta Fulla, 1992.
- Martínez Carreras, José U., *El mundo árabe e Israel*, M, Istmo, 1992.
- Mernissi, Fatima, *El miedo a la modernidad. Islam y democracia*. M, Ediciones del Oriente y del Mediterráneo, 1992.
- Montabes, J.; i García López, Bernabé, *El Magreb tras la crisis del Golfo*, Granada, universidad, 1994.
- Morsy, Magali, *North Africa, 1800-1900. A survey from the Nile Valley to the Atlantic*, L/NY, Longman, 1984.
- Picadou, Nadine, *Le Proche Orient au XXe siècle*, P, La documentation française, desembre 1991.
- Planhol, Xavier de, *Les nations du Prophète*, París, Fayard, 1993.
- Popovic, Alexandre; i Veinstein, Gilles (eds.), *Las sendas de Allah. Las cofradías musulmanas desde sus orígenes hasta la actualidad*, B, Bellaterra, 1997.
- Robinson, Francis, *El mundo islámico. Esplendor de una fe*, B, Círculo de lectores, 1990.
- Rodinson, Maxime, *La fascinación del Islam*, Madrid, Júcar, 1980.
- Rosander, E. (ed.), *African Islam and Islam in Africa. Encounters between sufis and islamists*, Londres, C Hurst & Co, 1996.
- Said, E.W., *Orientalisme*, Vic, Eumo, 1991 (ed. original, 1978).
- Segura, Antoni, *El Magreb: del colonialismo al islamismo*, B, universitat, 1994.
El món àrab actual, Vic, Eumo/Universitat de Girona, 1997.
- Sellier, J. i A., *Atlas des peuples d'Orient. Moyen Orient, Caucasic, Asie Centrale*, P, La découverte, 1993.
- Sid Ahmed, Abdelkader, *El Mediterráneo, de la integración a la fragmentación: los intercambios de la Antigüedad a nuestros días*, B, CIDOB/Icaria, 1998.
- Sourdell, Dominique, *Historia de los árabes*, Mèxic, FCE, 1990.
- Tomiche, Nadia, *La littérature arabe contemporaine*, P, Maisonneuve et Larose, 1993.
- Von Grunebaun, Gustave E. (ed.), *El Islam. II. Desde la caída de Constantinopla hasta nuestros días*, M/Mèx/BA, Siglo XXI, 1974.
- Yapp, Malcolm E., *The making of the modern Near East, 1792-1923*, L/NY, Longman, 1987.
- “ , *The Near East since the First World War*, L/NY, Longman, 1991.

AVALUACIÓ

Els alumnes hauran de realitzar un treball -sobre un tema a convenir amb el professor- i un examen final.